

Utlåtande 2007:135 RI (Dnr 125-2553/2005)

Uppförandekod i offentlig upphandling

Motion av Åsa Romson (mp) (2005:51)

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta följande
Motion (2005:51) av Åsa Romson (mp) anses besvarad med vad föredragande borgarrådet anför.

Föredragande borgarrådet Kristina Axén Olin anför följande.

Ärendet

Åsa Romson (mp) har lämnat in en motion (2005:51) till kommunfullmäktige om uppförandekod i offentlig upphandling. Motionären anser att Stockholms stad bör införa krav på sociala hänsyn i sina upphandlingar, såsom att grundläggande internationell arbetsrätt (ILO:s kärnkonventioner) följs i hela produktionskedjan samt genom krav på att företag lämnar ut information om sina underleverantörer. Mot bakgrund av detta yrkar motionären att kommunfullmäktige beslutar att uppdra till kommunstyrelsen att utarbeta en uppförandekod för stadens upphandlingar i enlighet med motionens intentioner.

Beredning

Motionen har remitterats till stadsledningskontoret, konsumentnämnden, marknämnden och renhållningsnämnden samt till Stockholms Stadshus AB.

Stadsledningskontoret konstaterar att motionärens förslag ligger i linje med andra beslut och pågående utredningar i staden. Emellertid konstaterar stadsledningskontoret att det är oklart om och i vilken utsträckning motionärens krav är förenliga med EG-rätten.

Konsumentnämnden ställer sig positiv till motionärens förslag, och konstaterar att de bör beaktas i framtagandet av en ny upphandlingspolicy för staden.

Marknämnden framför att de juridiska aspekterna, liksom möjligheterna till kontroll och sanktioner vid avtalsbrott, bör utredas. Därtill krävs enligt nämnden en operativ rutin för kontroll och uppföljning av det enskilda uppdraget för att de föreslagna uppförandekoderna skall få avsedd effekt.

Renhållningsnämnden ser inte att det skulle orsaka svårigheter att begära att anbudsgivare uppfyller de krav som ställs i TCO:s förslag till uppförandekod i offentlig upphandling.

Stockholms Stadshus AB delar motionens intentioner att Stockholms stad och dess bolag bör ställa höga krav på sina leverantörer. Koncernledningen framför dock att kraven i en uppförandekod måste vara rimliga för att undvika ökad byråkrati och att mindre företag slås ut för att de inte har samma omfattande administrativa rutiner för att följa upp underleverantörer som större företag.

Mina synpunkter

Frågan om de sociala aspekterna av stadens upphandlingar är för närvarande mycket aktuell, vilket är naturligt bland annat mot bakgrund av att en ny upphandlingspolicy för Stockholms stad arbetats fram. Jag kan därför konstatera att Romsons motion berör ett angeläget ämne som engagerar många.

Som jag framfört i andra sammanhang delar jag till fullo ståndpunkten att det är angeläget att stadens upphandling sker på ett sätt som väger in såväl affärsmässiga som etiska aspekter. Stockholms stad är, som motionären påpekar, en viktig aktör på marknaden, varför dess agerande är av stor betydelse. Det är därför naturligt att staden är föredömlig i sitt agerande.

Det är centralt att de parter som staden tecknar avtal med följer de lagar och regler som gäller i Sverige. De förslag som motionären för fram kan i förstone tyckas lovvärda men är för den delen inte oproblematiske. Det måste bland annat beaktas att det är av väsentlig betydelse att de krav som ställs i upphandlingar kan följas upp samt att det finns klara sanktionsmöjligheter vid eventuella avtalsbrott. Om inte dessa grundläggande förutsättningar uppfylls blir kraven i praktiken verkningslösa. Just möjligheterna till uppföljning av produktionsprocesser i andra länder, som det i detta fall är fråga om, är av lätt insedda skäl begränsade, vilket gör motionärens förslag problematiskt.

Vidare berör Romsons motion villkoren för internationell handel och produktion. Idén bakom ”rättvis handel” bygger delvis på att västerländska marknader skall slopa sina handelstullar – vilket jag skulle välkomna – medan utvecklingsländerna skall få behålla sina protektionistiska system. Men handelstullar i länder som Brasilien eller Kenya missgynnar konsumenterna i de länderna eftersom de inte får tillgång till billigare produkter av högre kvalitet från andra länder. Samtidigt innebär protektionismen i tredje världen dessutom att dessa länders ekonomiska utveckling bromsas och en potentiell välståndsutveckling riskerar att försenas.

Jag kan därtill ur ett juridiskt perspektiv konstatera att stadsledningskontoret i detta och andra relaterade ärenden framför att det rådande rättsläget, såväl vad avser svensk lagstiftning som EG-rätten, är oklart.

Avslutningsvis vill jag emellertid betona att majoriteten inte på något sätt avvisar sociala krav i upphandlingsförfaranden. Rättspraxis medger att sociala aspekter kan utgöra delkrav i en upphandlingsprocess, varför det även framgent – i enlighet med den nya upphandlingspolicyn för Stockholms stad – kommer att vara möjligt för våra upphandlande enheter att formulera både sociala och miljömässiga krav. Att Stockholm inte, som motionären önskar, utarbetar en formaliserad uppförandekod innebär endast att inte på förhand formulerade uttryckliga sociala krav ställs vid stadens upphandlingar. Men jag ser positivt på att såväl sociala eller ekologiska som affärsmässiga aspekter beaktas i stadens upphandlingar. Men då måste det ske på ett sätt som inte snedvrider konkurrensen och det måste vara uppföljningsbart.

Bilagor

1. Reservationer m.m.
2. Motion (2005:51) av Åsa Romson (mp) om uppförandekod i offentlig upphandling

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarråden *Carin Jämtin* och *Roger Mogert* (båda s) enligt följande.

Vi föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige följande.

1. Bifalla motionen.
2. Därutöver anför följande.

Motionären framför att staden bör använda upphandlingsinstrumentet för att grundläggande krav som kan ställas på ett humant och civiliserat samhälle ska kunna främjas. Skattepengar ska inte användas för att gynna exploatering och omänskliga villkor. Det borde vara en självklarhet att kommunen arbetar på det sättet. Inte minst mot bakgrund av att alltmer av den offentliga produktionen sker inom privata företag och genom upphandling.

Staden tog under föregående majoritet stora och viktiga steg mot att använda upphandlingsinstrumentet på ett sätt som främjade god sed och goda villkor inom produktionen. Tyvärr tycks den moderatledda majoriteten ha ett omvänt intresse, och man tycks bekymra sig mer över leverantörernas intressen än beställarens.

När frågor om konkurrensutsättning och upphandling diskuteras principiellt brukar anhängare av konkurrensutsättning framhålla att egen regi- verksamhet inte behövs eftersom upphandlingsinstrumentet erbjuder de styrmöjligheter som krävs. Beställaren styr då verksamheten genom upphandlingen. Ett sådant resonemang blir dock ihåligt när beställaren vid det faktiska upphandlingstillfället vägrar att använda upphandlings-

instrumentet för att styra verksamheten. Det är märkligt att den moderatledda majoriteten inte bättre försvarar det arbetssätt man själv vill införa i all offentlig verksamhet.

Reservation anfördes av borgarråden *Yvonne Ruwaida* (mp) och *Ann-Margarethe Livh* (v) enligt följande.

Vi föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta att

1. utarbeta en upphandlingspolicy som inkluderar en uppförandekod i enlighet med motionärens intentioner
2. i upphandlingspolicyn återinföra antidiskrimineringsklausulen
3. därutöver anföra följande:

Den nya policyn för upphandling och konkurrensutsättning underminerar Stockholms stads möjlighet att beakta att staden genom sin upphandling bidrar till utvecklingen mot ett ekologiskt och socialt hållbart samhälle. Majoriteten skriver att det är viktigt att staden är föredömlig i sitt agerande, men effekten av den nya policyn är motsatt.

Majoriteten erkänner nu, till skillnad från tidigare, att det enligt rättspraxis går att ställa sociala krav i upphandlingsförfarandet. Det finns alltså inga hinder för att man kan ställa krav på att det i sortimentet finns varor som är rättvisemärkta eller bevisligen framtagna under motsvarande förhållanden. Här gäller också att avtal kan hävas eller annan sanktion utkrävas av leverantör eller underleverantör som bryter mot ILO:s grundläggande konventioner föreningsfrihet, tvångsarbete, diskriminering och barnarbete. Antidiskrimineringsklausul infördes under förra mandatperioden men blev avskaffad utan utvärdering. Trots att det alltså är möjligt med sociala krav i upphandling vill majoriteten inte att Stockholm ska föregå med gott exempel och på central nivå formulera uppförandekod och antidiskrimineringsklausuler.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår kommunfullmäktige besluta följande

Motion (2005:51) av Åsa Romson (mp) anses besvarad med vad föredragande borgarrådet anført.

Stockholm den 17 oktober 2007

På kommunstyrelsens vägnar:
KRISTINA AXÉN OLIN

Anette Otteborn

Reservation anfördes av *Tomas Rudin*, *Roger Mogert*, *Teres Lindberg* och *Malte Sigemalm* (alla s) med hänvisning till reservationen av (s) i borgarrådsberedningen.

Reservation anfördes av *Stefan Nilsson* (mp) och *Ann-Margarethe Livh* (v) med hänvisning till reservationen av (mp) och (v) i borgarrådsberedningen.

ÄRENDET

Åsa Romson (mp) har i en motion av den 16 juni 2005 föreslagit att kommunfullmäktige beslutar att uppdra åt kommunstyrelsen att utarbeta en uppförandekod med särskilt avseende på sociala krav för stadens upphandlingar i enlighet med motionens intentioner.

Motionären anför att Stockholms stad varje dag köper varor och tjänster i stor omfattning och vidare att det inte är ovanligt att personer i utlandet som arbetar med att framställa varor, arbetar under dåliga arbetsförhållanden såsom oskäligen löner, oskäligen arbetstid och arbete i fysiskt och psykiskt farlig miljö.

Motionären anser att Stockholms stad bör arbeta för att motverka ovanstående genom att i stadens upphandlingar införa krav på sociala hänsyn såsom att grundläggande internationell arbetsrätt (ILO:s kärnkonventioner) följs i hela produktionskedjan samt genom krav på att företag lämnar ut information om sina underleverantörer. TCO:s uppförandekod framhålls som exempel (bilagd motionen).

Mot bakgrund av detta yrkar motionären att kommunfullmäktige beslutar att uppdra till kommunstyrelsen att utarbeta en uppförandekod för stadens upphandlingar i enlighet med motionens intentioner.

BEREDNING

Motionen har remitterats till stadsledningskontoret, konsumentnämnden, marknämnden och renhållningsnämnden, samt till Stockholms Stadshus AB.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 17 november 2005 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret konstaterar att Romsons förslag ligger väl i linje med andra beslut och pågående utredningar i staden.

När det gäller krav på anställdas arbetsvillkor i samband med tjänsteupphandling genomför stadsledningskontoret för närvarande försök med sociala krav liknande de som Åsa Romson föreslår, inom ramen för upphandling av byggtreprenader, verksamhetsdrift och tjänster. Försöket består i att ställa krav på anställningsvillkor och arbetsmiljö motsvarande krav i kollektivavtal i sådana upphandlingar. Resultatet av arbetet skall utvärderas och återredovisas till kommunstyrelsens under våren 2006.

Vid upphandling av varor gäller delvis andra förutsättningar, och stadsledningskontoret kan konstatera att det är oklart om och i vilken utsträckning sådana krav är förenliga med EG-rätten. Det pågår dock utredning avseende frågan på regeringsnivå (dir 2005:39) och särskilt utreds om ILO:s konvention nr 94 (som Romson bl.a. hänvisar till) är förenlig med de nya EG-direktiven om offentlig upphandling. Utredningen skall återredovisa sina slutsatser till regeringen den 13 januari 2006, vilket förhoppningsvis

kommer att utmytna i tydligare riktlinjer avseende vilka sociala krav som får ställas vid upphandling av varor och tjänster. Stadsledningskontoret bevakar frågan löpande.

Kommunfullmäktige har i budget för 2006 givit kommunstyrelsen i uppdrag att utarbeta ett förslag till samlad upphandlingspolicy för staden. I uppdraget finns en tydlig instruktion om att den nya upphandlingspolicyn skall behandla frågor som berör hur sociala krav av den typ som Romson föreslår bör ställas i stadens upphandlingar. Stadsledningskontoret föreslår mot bakgrund av detta en uppförandekod av den typ som Romson föreslår, övervägs i samband med att upphandlingspolicyn bereds och beslutats i staden.

Konsumentnämnden

Konsumentnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 25 oktober 2005 att som svar på remissen överlämna och åberopa konsumentförvaltningens tjänsteutlåtande med nedanstående tillägg.

Konsumentnämnden arbetar aktivt för att enskilda konsumenter ska kunna göra val som främjar en uthållig konsumtion utifrån etiska, miljömässiga, arbetsrättsliga och sociala krav. Motionen behandlar i första hand konsumtion i form av offentlig upphandling. Det som framförs i motionen ska beaktas då staden tar fram en ny upphandlingspolicy, ett arbete som nu pågår. I samband med det arbetet får man återkomma till detaljerna kring konkretiseringen av motionärens förslag.

Reservation anfördes av som ledamot tjänstgörande ersättaren Ole-Jörgen Persson (m) och ledamoten Caroline Silverudd Lundbom m fl (fp), *bilaga 1*.

Reservation anfördes av tjänstgörande ersättaren Ella Bohlin (kd), *bilaga 1*.

Konsumentförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 18 oktober 2005 har i huvudsak följande lydelse.

I Stockholms stad används varje dag stora summor skattemedel för att köpa varor och tjänster. Vid upphandlingar och avrop ställer staden idag inga sociala och etiska krav på leverantörer.

Motionären föreslår att kommunfullmäktige beslutar att uppdra till kommunstyrelsen att utarbeta en uppförandekod för stadens upphandlingar, i enlighet med motionens intentioner.

Konsumentförvaltningen är positiv till förslaget. Förslaget uppfyller de mål Sverige åtagit sig att nå vid internationella överenskommelser, exempelvis Riodeklarationen.

Marknämnden

Marknämnden beslutade vid sitt sammanträde den 13 oktober 2005 att som svar på remissen överlämna och åberopa markkontorets tjänsteutlåtande.

Markkontorets tjänsteutlåtande daterat den 19 september 2005 har i huvudsak följande lydelse.

Markkontorets anser att det är av väsentlig betydelse att Stockholms stad aktivt arbetar för de värderingar som redovisas i förslag till uppförandekod. Markkontoret bedömer det som möjligt att inarbeta klausulerna i kontorets upphandlingskrav. Idag finns redan i kontorets förfrågningsunderlag omfattande anvisningar som till exempel antidiskrimineringsklausul. De juridiska aspekterna såsom kopplingar till Lagen om offentlig upphandling (LOU), möjlighet att kontrollera efterlevnad av klausulerna och att häva avtal vid överträdelse m.m. bör dock först utredas.

För att få avsedd effekt med de föreslagna uppförandekoderna krävs en operativ rutin för kontroll och uppföljning av det enskilda uppdraget. Denna bör tas fram genom stadsledningskontorets försorg. Rutinen bör inarbetas i den särskilda informationsfolder där klausulens syfte och funktion m.m. kommer att utvecklas, och som nämnderna kan bifoga till förfrågningsunderlaget vid upphandling.

Markkontoret föreslår vidare att en uppföljning av tillämpningen av klausulerna görs efter förslagsvis två år. Stadsledningskontoret samordnar denna uppföljning för staden.

Renhållningsnämnden

Renhållningsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 21 september 2005 att som svar på remissen överlämna och återropa renhållningsförvaltningens tjänsteutlåtande samt uttala att nämnden stödjer förslagen i motionen och anser att den bör bifallas.

Reservation anfördes av ledamoten Anders Hellström m fl (m), samt ledamoten Karl Bern (fp), *bilaga 1*.

Renhållningsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 6 september 2005 har i huvudsak följande lydelse.

Renhållningsförvaltningen ser inte att det skulle orsaka svårigheter och problem med att begära att anbudsgivare och därmed uppdragstagare uppfyller de krav som ställs i TCO:s förslag till uppförandekod i offentlig upphandling.

Stockholms Stadshus AB

Koncernledningen för Stockholms Stadshus AB beslutade den 20 oktober 2005 att som svar på remissen överlämna yttrande av samma datum med i huvudsak följande lydelse.

Koncernledningen delar motionens intentioner att Stockholms stad och dess bolag bör ställa höga krav på sina leverantörer. Däremot måste kraven i en uppförandekod vara

rimliga för att undvika en kraftigt ökad byråkrati och att mindre företag slås ut för att de inte har samma omfattande administrativa rutiner för att följa upp underleverantörer som större företag

RESERVATIONER M.M.

Konsumentnämnden

Reservation anfördes av som ledamot tjänstgörande ersättaren Ole-Jörgen Persson (m), ledamoten Caroline Silverudd Lundbom m fl (fp) till förmån för eget yrkande enligt följande:

att i första hand återremittera ärendet
att i andra hand avslå förvaltningens förslag till beslut och som svar på remissen anföra följande:

Att införa en uppförandekod vid Stockholms stads offentliga upphandlingar kan vid en första anblick verka tilltalande men förslaget medför fler problem än det löser. Dels för att kravet är diskriminerande mot vissa företag på ett sätt som riskerar att strida mot EU-lagstiftningen men framförallt för att begreppet ”rättvis handel”(eller ”Fair trade”) inte kommer lösa utvecklingsländernas problem utan tvärtom riskerar att förvärra dem.

Idén bakom ”rättvis handel” bygger på idén att västerländska marknader ska slopa sina handelstullar (vilket vore väldigt välkommet) medan utvecklingsländerna ska få behålla sina protektionistiska system. (vilket vore katastrofalt) Handelstullar i länder som Brasilien eller Kenya missgynnar konsumenter där eftersom de inte får tillgång till billigare produkter från andra länder av högre kvalitet. Samtidigt innebär protektionismen i tredje världen dessutom att dessa länders ekonomiska utveckling hindras och en möjlig välståndsutveckling försenas eller försvinner helt.

”Fair trade”-förespråkarna menar också att de löner som betalas i tredje världen är oacceptabelt låga. Men det är helt omöjligt att applicera våra löneförväntningar på fattiga länder- Tvärtom ger de låga lönerna utvecklingsländerna en nödvändig konkurrensfördel gentemot mer utvecklade länder. Just vår egen möjlighet till lönekonkurrens var en viktig faktor i Sveriges resa från ett fattigt bondesamhälle till ett ledande industriland. Rättvisemärkts krav på högre löner inom produktionen skulle effektivt slå undan den fördelen och därmed försvinner en viktig möjlighet för fattiga människor att undkomma nöden.

Lösningen på den stora fattigdomen är inte mindre handel och mer handelshinder utan en fri konkurrens och en fri världshandel. Att införa uppförandekoder vid offentlig upphandling riskerar därmed att göra mer skada än nytta.

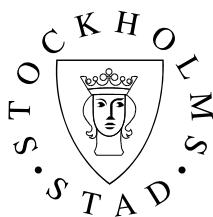
Reservation anfördes av som ledamot tjänstgörande ersättaren Ella Bohlin (kd) till förmån för eget yrkande enligt följande:

att återremittera ärendet
att därutöver anföra följande

Det är viktigt att de bedrivs en handel och en politik som ökar allas levnadsnivå och välfärd. Innan staden eventuellt inför en ”uppförandekod” måste förvaltningen och staden blir mer konkret i vad det skulle innebära och vilka konsekvenser det skulle få.

Renhållningsnämnden

Reservation anfördes av ledamoten Anders Hellström m fl (m) och ledamoten Karl Bern (fp) med hänvisning till förvaltningens förslag till beslut.

KOMMUNFULLMÄKTIGE

Motioner

2005:51

2005:51

Motion av Åsa Romson (mp) om uppförandekod i offentlig upphandling

Dnr 125-2553/2005

Varje dag använder Stockholms stad stora summor av skattemedel för att köpa varor och tjänster. Vi köper kaffe från Colombia, bananer från Costa Rica och te från Sri Lanka, för att nämna några produkter. Det öppna samhälle, de mänskliga rättigheter och den föreningsfrihet som vi tar förgivet i Sverige är många gånger en utopi för dem som arbetar med att framställa dessa, och andra produkter. Många arbetar för oskäligen låga löner, med en oskäligen lång arbetstid och i en fysiskt och psykiskt farlig miljö. En organisation som arbetat mycket med etiska och sociala krav är Rättvisemärkt, som har mycket information kring sitt arbete på hemsidan www.rattvisemarkt.se.

Det är hög tid att Stockholms stad börjar ställa etiska och sociala krav vid offentlig upphandling. Det finns många goda skäl för att ställa sådana krav, de främsta är att leva upp till åtaganden om hållbar utveckling samt att upprätthålla trovärdighet som ett gott föredöme, internationellt såväl som nationellt, samt gentemot stadens medborgare.

Ett bra första steg i arbetet med att ställa etiska och sociala krav är att i förfrågningsunderlag och avtal skriva in krav på sociala aspekter av affären. Exempelvis kan det vara krav på att grundläggande internationell arbetsrätt (ILO:s kärnkonventioner) följs i hela produktionskedjan och att företag lämnar ut information om sina underleverantörer. Ett förslag på hur detta kan göras vid offentlig upphandling finns i TCO:s uppförandekod;

Förslag till Uppförandekod

Klausul om grundläggande rättigheter för arbetstagare i upphandlingskontrakt

Allmänna bestämmelser

1 §

Bestämmelserna i denna klausul utgör ett kontraktsvillkor och skall tillämpas vid utförande av arbete under ett offentligt upphandlingskontrakt.

2 §

(Företagets namn) erkänner sitt ansvar gentemot arbetstagare, för förhållandena under vilka *(företagets namn)* produkter eller tjänster tillverkas, oavsett om de är anställda av *(företagets namn)* eller inte.

Alla arbetstagare som tillverkar varor eller utför tjänster som säljs eller distribueras av *(företagets namn)* skall betalas skäliga löner och erbjudas anständiga arbetsvillkor. ILO-konventionerna nr 29, 87, 98, 100, 105, 111, 135, 138 och 182 skall iakttas.

(Företagets namn) ansvarar för att dess uppdragstagare, underleverantörer, huvudleverantörer och licenstagare (franchisetagare) uppfyller dessa villkor när de producerar eller distribuerar produkter eller komponenter för *(företagets namn)*.

3 §

Termen "uppdragstagare" betecknar fysiska eller juridiska personer som ingår avtal med *(företagets namn)* om att utföra arbeten eller leverera tjänster. Termen "underleverantör" betecknar fysiska eller juridiska personer som ingår avtal med en uppdragstagare om att utföra arbeten eller tillhandahålla tjänster som har anknytning till eller ingår i ett avtal med *(företagets namn)*.

Termen "huvudleverantör" betecknar fysiska eller juridiska personer som levererar material eller komponenter till *(företagets namn)* som används i de slutprodukter som säljs av företaget.

Termen "licenstagare" eller "franchisetagare" betecknar fysiska eller juridiska personer som enligt avtal med *(företagets namn)* i något syfte använder *(företagets namn)* namn eller dess erkända märkesnamn eller märkesprofiler.

Arbets- och anställningsvillkor

4 §

(Företagets namn) skall uppfylla följande:

1. *Frivilligt arbete:* Det får inte förekomma någon form av tvångsarbete, inklusive slavarbete eller arbete utfört av fångar (ILO-konventionerna nr 29 och 105).

Arbetstagare får heller inte tvingas att lämna ifrån sig identitetshandlingar eller erlagga deposition hos arbetsgivaren.

2. *Likabehandling av arbetstagare:* Alla arbetstagare skall ha samma möjligheter och behandlas lika oavsett kön, ras, hudfärg, etniskt ursprung, nationalitet, religion, politisk uppfattning, socialt ursprung (ILO-konventionerna nr 100 och 111).

3. *Förbud mot barnarbete:* Endast personer över 15 år eller över obligatorisk skolålder i de fall den övertiger 15 år får anställas (ILO-konvention nr 138). Barn under 18 år får inte utföra arbete som kan skada deras hälsa, säkerhet eller moral (ILO-konvention 182).

Ekonomisk hjälp under en övergångsperiod och lämpliga utbildningsmöjligheter skall erbjudas barnarbetare som ersätts med annan arbetstagare.

4. *Föreningsfrihet och rätt till kollektiva förhandlingar:* Varje arbetstagare har rätt att bilda och ansluta sig till fackföreningar samt förhandla kollektivt (ILO-konventionerna nr 87 och 98). Arbetstagarrepresentanter får inte diskrimineras och de skall ges det tillträde till arbetsplatsen som är nödvändigt för att utföra representation (ILO-konvention nr 135 och rekommendation nr 143).

5. *Skäliga löner:* Löner och förmåner för en normal arbetsvecka skall nå upp till minst den lagstadgade miniminivån eller branschens minimistandard och alltid vara tillräckliga för att täcka basbehovet för arbetstagarna och deras familjer samt därefter lämna inkomst kvar. Avdrag på lönen eller borttagande av förmåner som ej stöds i nationell lag som disciplinär åtgärd får ej förekomma. Alla arbetstagare skall skriftligen informeras på ett lättförståeligt sätt om löne- och förmånsvillkoren innan de anställs. Vid varje lönetillfälle skall arbetstagaren skriftligen informeras om lönen.

6. *Skälig arbetstid:* Arbetstiden skall följa nationell lag och/eller branschens standard. I varje fall skall den normala arbetstiden inte överstiga 48 timmar i veckan i genomsnitt, och arbetstagarna skall vara lediga minst en dag i veckan eller erhålla likvärdig ledighet. Övertid får inte krävas regelmässigt och skall kompenseras extra.

7. *Säker och hälsosam arbetsmiljö:* En säker och hälsosam arbetsmiljö skall tillförsäkras enligt gällande arbetarskyddspraxis, med hänsyn tagen till allmänt tillgänglig kunskap i branschen och särskilda hälsorisker. Fysisk misshandel eller hot om fysisk misshandel,

straffåtgärder, sexuella eller andra trakasserier eller hotelser från arbetsgivaren är absolut förbjudet.

8. *Etablerade anställningsförhållanden:* Skyldigheter gentemot de anställda enligt gällande arbetsrätts- och socialförsäkringslagar får inte kringgås genom olika former av atypiska anställningar eller praktikplatser där det ej finns någon intention att utbilda och som inte syftar till en tillsvidareanställning.

Efterlevnad

5 §

I syfte att kontrollera efterlevnaden av denna klausul skall (*företagets namn*):

1. förse den upphandlande enheten med relevant information om verksamhet som utförs under ett upphandlingskontrakt;
2. tillåta inspektion utan förbehåll på arbetsplatser där arbete utförs under ett upphandlingskontrakt;
3. se till att uppgifter om namn, ålder, antal arbetade timmar och lön för varje anställd finns tillgängliga för den upphandlande enheten;
4. ansvara för att arbetstagare som utför arbete under ett upphandlingskontrakt informeras muntligen och skriftligen om denna klausul, och
5. ej straffa, avskeda eller på annat sätt diskriminera arbetstagare som utför arbete under ett upphandlingskontrakt och som lämnar ut information om efterlevnaden av de villkor som avses i denna klausul.

Påföljd vid kontraktsbrott

6 §

Åsidosättande av denna klausul är ett kontraktsbrott, och den upphandlande enheten kan vid ett sådant brott begära rättelse, ställa in kontraktsenliga betalningar samt häva upphandlingskontraktet. Påföljden skall stå i proportion till kontraktsbrottet.

Minimivillkor

7 §

Bestämmelserna i denna klausul utgör endast minimivåer. (*Företagets namn*) avser inte, och kommer inte, att använda, eller tillåta leverantörer att använda, dessa minimivillkor som maximinormer eller som de enda villkor som företaget tillåter. (*Företagets namn*) kommer inte att låta dem utgöra grundvalen för yrkanden om vilka anställningsvillkor som bör erbjudas.

Det måste vara en självklar inställning för staden att ingen, vars arbete bidrar till vår framgång, förnekas sina grundläggande mänskliga rättigheter eller lider fysisk eller psykisk skada.

Med hänvisning till detta föreslår jag att fullmäktige beslutar
att uppdra till kommunstyrelsen att utarbeta en uppförandekod för
stadens upphandlingar, i enlighet med motionens intentioner.

Stockholm 17 juni 2005

Åsa Romson